

Projectoproep Projectsubsidie Soorten

1. Inleiding

De Projectsubsidie Soorten (PSS) is bedoeld voor de uitvoering van bepaalde maatregelen uit een aantal soortenbeschermingsprogramma's (SBP), aanvullend op de mogelijkheden die geboden worden via de Projectsubsidie Natuur.

2. Indiening

Dien je project in via het standaardformulier en mail dit door naar subsidies.anb@vlaanderen.be.

Indien gewenst kun je eerst je projectidee aftoetsen bij de contactpersoon van Natuur en Bos voor jouw regio (zie § 2.5.1). De contactpersoon kan je bij de voorbereiding raad geven en begeleiden bij de opmaak van je dossier. Dien daarna je dossier volledig, kwaliteitsvol en onderbouwd in.

2.1 Ontvankelijkheid van het dossier: instapvoorwaarden

Het projectvoorstel moet voldoen aan onderstaande instapvoorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor subsidiëring.

- De projectsubsidieaanvraag wordt ingediend door een natuurlijk persoon, een privaatrechtelijke persoon of een lokaal bestuur¹, als beheerder of namens de beheerder (gevolmachtigde).

De aanvrager is ook de begunstigde. Als de aanvraag ingediend wordt door een gevolmachtigde is de gevolmachtigde de aanvrager en ook de begunstigde. Indien de aanvrager niet de eigenaar is, wordt ook een schriftelijk akkoord (volmacht) van de eigenaar(s) toegevoegd. Indien de aanvrager de eigenaar is en het perceel verpacht, wordt ook een schriftelijk akkoord (volmacht) van de pachter van het perceel toegevoegd.

- Het project richt zich heel specifiek op een of meerdere ingrepen ter versterking van het leefgebied van een aantal soorten op percelen waarvan het hoofdgebruik zich niet expliciet richt op het natuurbehoud. De soorten waarvoor deze projectsubsidie kan worden aangevraagd worden onder § 2.2 opgelijst. De motivatie voor de subsidiabele maatregelen voor deze soorten volgt uit de analyse en doelstellingen van de respectievelijke vastgestelde soortenbeschermingsprogramma's (SBP).
- Uiteraard zijn maatregelen voor een soort maar zinvol als de soort op die plek of op een nabije, overbrugbare afstand voorkomt en als de maatregel op die plek voldoende kansen biedt op slagen.

¹ Lokale besturen zijn: Vlaamse steden, gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken, polderbesturen en wateringgen, of de daarmee gelijkgestelden zoals autonome gemeentebedrijven, intercommunales, en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (zoals bedoeld binnen het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking; en waarvan een lijst beschikbaar is via <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-Vlaanderen/intercomm/>).

In een SBP worden de actuele en beoogde leefgebieden zo concreet als mogelijk aangegeven; SBP's bakenen doorgaans ook actiegebieden aan waarin maatregelen a priori aan de orde zijn.

- Hoewel de beoogde maatregelen kleinschalig van aard zijn, beoogt het projectvoorstel zich te richten op het ruimere lokale leefgebied van de beoogde soort. Het aanleggen van bv. 1 poel ter versterking van het leefgebied van de kamsalamander zal slechts een beperkte meerwaarde bieden. Het weloverwogen aanleggen van meerdere poelen, geflankeerd met landbiotoop, verspreid over percelen van een aantal verschillende eigenaars in een bepaald gebied, biedt veel meer garanties op een zinvolle investering en significante versterking van het leefgebied. Eén of enkele poelen kunnen niettemin toch versterkend werken als er een onmiddellijke, aangrenzende relatie is met bestaand leefgebied.
- De maatregelen die worden beoogd, richten zich in het bijzonder op éénmalige ingrepen die een robuust leefgebiedonderdeel voor een soort creëren. Hiermee wordt bedoeld dat de inrichting op zich voldoende functioneel kan blijven voor (richtinggevend) minstens 10 jaar, zonder dat daarvoor een specifiek, soortgericht en regelmatig beheer aan te pas hoeft te komen om het geschikt te houden. Denk hierbij aan poelen, houtkanten, invliegopeningen voor vleermuizen in kerken, ...
- Het totale bedrag dat voor de subsidiëring wordt ingediend, bedraagt ten minste 2 000 € incl. BTW.
- De middelen worden gebruikt voor concrete realisaties op het terrein (éénmalige inrichtingswerken, natuurontwikkelingswerken, achterstallig beheer als noodzakelijk onderdeel voor verder inrichting, ...).
- Het project of de projectmaatregel kan niet bestaan uit het uitvoeren van wettelijke verplichtingen en mag niet in strijd zijn met de bestaande wetgeving.
- Projectkosten komen alleen in aanmerking als er geen andere, specifiek daarvoor bestemde subsidiemogelijkheden zijn binnen het BVR van 14 juli 2017 en binnen andere subsidies van Natuur en Bos zoals subsidies herbebossing en bebossing, groenjobs, natuurprojectovereenkomsten, ... Voor Regionale Landschappen en Bosgroepen: maatregelen en personeelskosten die opgenomen zijn in de overeenkomst met de provincies.
- Er kan gecumuleerd worden met subsidies vermeld in een andere wet of een ander reglement tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. Bij cumulatie kunnen de gezamenlijke subsidies niet meer bedragen dan de totale kostprijs van de uitgevoerde inrichtingsmaatregelen. In de subsidieaanvraag wordt uitdrukkelijk vermeld of er beroep werd/zal worden gedaan op andere subsidies en om welk bedrag het gaat. Als hieruit blijkt dat de gecumuleerde subsidies meer dan 100% van de totale kostprijs van de uitgevoerde maatregelen bedragen, wordt de Projectsubsidie Soorten pro rata bijgesteld. Er kan niet gecumuleerd worden met andere subsidies voor investeringen zoals bedoeld in Hoofdstuk 3 van het BVR van 14 juli 2017 (LIFE restfinanciering, voor reeds opgestarte projecten).
- Bij opdrachten uitgevoerd in aanneming gebeurt de berekening op basis van de werkelijke kosten van de opdracht. Bij opdrachten uitgevoerd in eigen regie gebeurt de berekening op basis van de werkelijke kosten exclusief de personeelskosten. In beide gevallen wordt de aankoop van machines die nodig zijn bij de ontwikkeling en/of uitvoering van het project niet betoelaagd. De huur van deze machines wordt wel betoelaagd.

- De werken worden aangevat uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie werd toegekend en beëindigd uiterlijk drie jaar na de toekenning van de subsidie.

2.2 Subsidiabele doelsoorten

Dit instrument beoogt een katalysator te zijn voor de maatregelen die voor een soort werden vooropgesteld in een vastgesteld SBP. Weliswaar gaat het om een beperkte selectie van soorten met vastgesteld SBP. Ook zijn niet alle maatregelen uit de weerhouden SBP's via dit instrument subsidiabel. Per SBP werd de analyse gemaakt welke maatregelen binnen dit instrument kunnen kaderen.

De verschillende SBP's zijn te raadplegen op www.natuurenbos.be/sbp.

2.2.1 Gladder slang: ontsnipperingsmaatregelen, corridors, stapstenen, ...

De leefgebiedvereisten van de gladde slang zijn heel specifiek zodat het behoud van de kern van de populaties dient verzekerd te worden door voor deze terreinen een natuurbeheerplan op te stellen waarin het soortgericht beheer wordt verankerd. Maatregelen voor de soort die hiermee niet of onvoldoende kunnen worden afgedekt, hebben betrekking op het verbinden van populaties en ontsnippering binnen een leefgebiedcomplex zelf.

Maatregelen die subsidiabel zijn voor deze soort bevinden zich dan ook in de context van het creëren van stapstenen (schuilplaatsen) en ontsnipperingsmaatregelen (reptitunnels, reptiducten, ...).

2.2.2 Kamsalamander: leefgebied, corridors, stapstenen.

De leefgebiedvereisten van de kamsalamander sluiten nauw aan met bij wat een klassiek kleinschalig landbouwlandschap op zwaardere bodem te bieden heeft/had: een mix van graslanden, houtkanten en poelen. Lang niet alle resterende populaties zijn daardoor binnen natuurgebied te vinden. Voor de instandhouding van alle populaties buiten (of in de periferie van) natuurgebieden is het dus ook nodig om te kunnen investeren in het versterken van het landbiotop (hagen, houtkanten, ruigte, ...) in de nabijheid van voortplantingspoelen en in de aanleg van clusters aan voortplantingspoelen zelf.

Om populaties kamsalamander met elkaar te verbinden zijn gelijkaardige maatregelen opportuun: hagen, houtkanten, nu en dan eens een stapsteen met een poel, ...

Subsidiabele maatregelen richten zich op een leefgebiedcluster (zowel versterken van het leefgebied als versterken van de interne connectiviteit binnen de cluster) of op het realiseren van (een stuk van) een corridor tussen populaties.

2.2.3 Boomkikker: focus op corridors en stapstenen

De boomkikker vereist een niet al te intensief maar wel gericht beheerd leefgebied: voldoende zonbeschenen bosrand en ruigtes in de nabijheid van visvrije voortplantingspoelen. Kernpopulaties van deze soort worden dan ook a priori binnen natuurgebieden voorzien waar via een natuurbeheerplan het correct beheer van het leefgebied wordt verzekerd.

Boomkickers zijn evenwel ook behoorlijk mobiele soorten, zij het dat er geleidende structuren in het landschap nodig zijn om uitwisseling van individuen mogelijk te maken tussen gescheiden populaties. Corridors en stapstenen in het tussenliggende gebied onder de vorm van hagen, houtkanten, bosjes en hier en daar een tussenliggende poel zijn daarvoor nodig.

Subsidiabele maatregelen richten zich op het realiseren van (een stuk van) een corridor tussen populaties.

2.2.4 Knoflookpad: focus op voortplantingspoelen, corridors en stapstenen

Dit padje is erg veeleisend naar zijn landbiotoop: voedselarme terreinen met open, los zand in combinatie met bloemrijke graslanden en kleine landschapselementen. Dergelijk landbiotoop vergt ook het nodige beheer dat best kan verzekerd worden door voor dergelijke terreinen een natuurbeheerplan te voorzien.

Wat het voortplantingsbiotoop betreft is de soort wat minder kieskeurig zolang het maar visvrij en niet te voedselrijk is. Het voorzien van bijkomende voortplantingspoelen is weliswaar maar zinvol in de buurt van de bestaande relictpopulaties en mits geschikt landbiotoop in de buurt. Waar de soort voorkomt in landbouwgebied kunnen ook keverbanken een nuttige maatregel zijn: deze verhoogde ruggen bieden een onverstoorde schuilplaats en kunnen ook geleidend werken tussen verschillende leefgebiedonderdelen.

2.2.5 Vroedmeesterpad: focus op het versterken van het leefgebied zelf

De vroedmeesterpad is een warmteminnende soort die zich overdag verschuilt in holtes en spleten en 's nachts op de blote grond of in de ijle vegetatie op jacht gaat. Populaties vroedmeesterpad bevinden zich vaak buiten natuurgebieden, in een urbane context, in de buurt van oude groeves of in structuurrijk landbouwgebied (vaak met graften). De resterende populaties zijn erg klein geworden zodat in eerste instantie dient ingezet op het versterken van deze relictpopulaties door het voorzien van een optimaal landbiotoop (stapelmurtjes, steenhopen) in de nabijheid van geschikte voortplantingspoelen.

Verbindingen zijn op korte termijn nog niet aan de orde gezien de populaties nog te klein en te kwetsbaar zijn. Voor de lokale uitbreiding van de populatie kan uiteraard wel naar een grotere cluster/densiteit van landbiotopen en voortplantingspoelen worden gestreefd.

2.2.6 Rugstreppad: focus op de relictpopulaties in de Leemstreek

De rugstreppad is een typische soort gebonden aan kale grond, pioniervegetaties en poelen met amper vegetatie. Het leefgebied geschikt houden voor de soort vergt dan ook een behoorlijk goede opvolging van het beheer wat best via een natuurbeheerplan wordt verzekerd.

Weliswaar komen een aantal populaties rugstreppad voor die van oudsher in een akkerlandschap leefden, op de grens van Vlaams-Brabant en Limburg. Landbiotoop is er te vinden in graften, taluds en bermen. Voortplantingspoelen in karrensporen en tijdelijke erosieplaatsen. Deze populaties staan sterk onder druk en kunnen ook niet uitwijken naar natuurgebieden in de buurt; maatregelen t.a.v. voortplantingspoelen en landbiotoop zijn voor deze populaties subsidiabel.

2.2.7 Vleermuizen: focus op het duurzaam inrichten van kolonieplaatsen in gebouwen en van kleine overwinteringsobjecten, en het versterken van hun connectiviteit.

Vleermuizen zijn een soortenrijke groep met een heel divers gebruik van het landschap. Weliswaar zijn er een aantal plaatsen duidelijk aan te wijzen als knooppunt, waar grotere aantallen vleermuizen doorgaans langere tijd, en jaar na jaar gebruik van maken: kolonie- en overwinteringsplaatsen. Deze kunnen zich zowel in bomen als in gebouwen bevinden. Voor de verblijfplaatsen in bomen wordt gerekend op gepaste aandacht binnen de natuurbeheerplannen voor bossen en de passieve bescherming van bomen/bomenrijen e.d. via het natuurdecreet.

De inrichting en het beheer van overwinteringsobjecten (winterverblijven in gebouwen) worden bij voorkeur via een natuurbeheerplan verzekerd. Temeer daar ook de onmiddellijke omgeving van een overwinteringsobject belangrijk is voor het goed functioneren ervan, en dus het beheer van het overwinteringsobject idealiter onderdeel uitmaakt van het beheerplan van het natuurlijk element én de natuurlijke structuur waarin ze ingebed ligt. Voor de subsidiering van dergelijk project kan je een aanvraag indienen als Projectsubsidie Natuur (PSN). Wanneer overwinteringsverblijven geen onderdeel uitmaken van een aaneengesloten beheerd terrein (bv. een bunker op een klein restperceel) kan de inrichting ervan wél in aanmerking komen voor PSS op voorwaarde dat in het projectvoorstel gemotiveerd wordt dat er garanties zijn op duurzame inrichting en duurzame geschiktheid van de omgeving.

De focus van dit instrument bij de vleermuizen richt zich in het bijzonder op vleermuiskolonies in gebouwen, zowel naar het optimaliseren van het gebouw(onderdeel) zelf als naar het verbeteren van de connectie van het verblijf met de omgeving (versterken van vliegroutes). Daarnaast komt ook de inrichting van kleinere overwinteringsobjecten (in voorkomend geval aangevuld met het versterken van de connectiviteit ervan t.o.v. het omliggend landschap) in aanmerking, voor zover een duurzame instandhouding van het object als overwinteringsplaats en haar omgeving kan gemotiveerd worden.

2.2.8 Hazelmuis: focus op verbindingen en stapstenen tussen de populaties

De hazelmuis komt in Vlaanderen nog op slechts enkele plaatsen voor. Het is een soort van structuurrijke bosranden en lichte bossen, brede houtkanten en struwelen. Het beheer van het leefgebied zelf dient op een correcte en gefaseerde manier te gebeuren en wordt dus idealiter via een natuurbeheerplan uitgevoerd.

De soort verlaat de dekking amper en om de verschillende populaties terug met elkaar in contact te brengen zijn ecologische verbindingen, in de vorm van brede houtkanten, noodzakelijk. Daarbij kunnen ook stapstenen worden ingebouwd: kleine bes/notenrijke bosjes.

2.2.9 Vliegend hert: leefgebied versterken, naburige populaties verbinden

Het vliegend hert komt vaak voor op plaatsen met een (voormalige) context van hakhout. Vaak bosranden, tuinen in bosrijke omgeving of holle wegen met een snel opwarmende bodem. De structuren die het leefgebied van de soort vormen zijn enerzijds vaak erg versnipperd qua eigendom of beheer, anderzijds is de hoofdfunctie van de percelen eerder tuin of berm en staat bij het beheer dan ook eerder een tuin/bosbeheer dan wel functie als verkeersberm centraal. Het instellen van een

soortgericht en afgestemd beheer over meerdere, aangrenzende percelen kan bestaan uit het voorzien van broedhopen, het herstellen van het aaneengesloten karakter van de (hak)houtstructuur en het afstemmen van het beheer onder de verschillende eigenaars/beheerders van het leefgebied.

Het versterken van het leefgebied door het uitvoeren van achterstallig beheer, door onder ander het afzetten (hakhout) van de vegetatie van holle wegen/taluds/grachten of uitvoeren van achterstallig beheer van oude hoogstamboomgaarden, de aanleg van broedhopen als zowel leefgebied als stapsteen en de aanleg van KLE's en hagen als corridor zijn subsidiabel.

2.2.10 Weidevogels: inrichtingsbeheer op gebiedsniveau en aanleggen van kleinschalige waterinfrastructuur

De projectoproep richt zich op de inrichting van optimaal weidevogelgebied voor de broedvogelsoorten wulp en grutto en doortrekkers regenwulp en kemphaan.

Voor deze doelsoorten mikt de projectoproep op kleinschalige éénmalige inrichtingen en ingrepen die de kwaliteit van het leefgebied ten goede komen:

- optimalisatie van het leefgebied door een aangepast waterpeilbeheer (plaatsen van stuwtjes, drempels in functie van opstuwning, verondiepen van grachten, ...);
- nieuwaanleg én herstel van kleinschalige 'waterinfrastructuur', eventueel bijkomend gericht op vasthouden en bufferen. Volgende kleinschalige waterinfrastructuur komt in aanmerking:
 - o greppels, laantjes, slenken, plas-dras zones
 - o weidepoelen
 - o ondiepe waterplassen
 - o plas-drasgebieden/wetlands
- éénmalige ingrepen in functie van het herstel en/of behoud van de landschappelijke openheid op gebiedsniveau (verwijderen van storende factoren voor weidevogels zoals solitaire bomen, overjarige ruigtes en struiken);
- achterstallig beheer van perceelsgrachten , inclusief vergoeding voor het verplaatsen van rasters zodat begrazing kan ingeschakeld worden om oevervegetaties laag te houden en compartimentering van het weidevogelgebied door hoge rietkragen en bosopslag te vermijden;
- vaste predatierasters

Projectvoorstellen kunnen in de actiegebieden van het SBP weidevogels, de vogelrichtlijngebieden die aangemeld zijn voor regenwulp en/of kemphaan en/of waar er specifieke natuurdoelen voor deze twee soorten werden beslist in de S-IHD-besluiten.

2.2.11 Grote en kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad: focus op herstel van natuurlijke, structuurrijke waterlopen door kleinschalige éénmalige ingrepen

De focus van de acties die voorgesteld worden in de SBP's voor deze vissoorten beoogt de verdere verbetering van de waterkwaliteit, structuurherstel van waterlopen, een aangepast waterloopbeheer en het verbinden van geïsoleerde populaties door het oplossen van vismigratieknelpunten.

Binnen de projectoproep ligt de focus op structuurherstel van waterlopen (inclusief maatregelen die specifieke gradiënten creëren) en maatregelen die de connectiviteit van het leefgebied verhogen.

Maatregelen geven idealiter uitvoering aan de acties/actieplannen van de SBP's, de doelenkaarten, acties uit stroomgebied-beheerplannen en dergelijke. De maatregelen betreffen éénmalige inrichting.

Voor kleine modderkruiper, beekprik en rivierdonderpad mikt de projectoproep op:

- kleinschalige hermeandering;
- aanleg winter/zomerbedding met ruimte voor natuurlijke ontwikkeling van flora en fauna;
- inrichten van extensief beheerde, robuuste oeverzones langs beken;
- verruwen van de beekbedding door inbreng van natuurlijke/streekeigen materialen (bij voorkeur dood hout), al dan niet gekaderd als oplossing voor vismigratieknelpunten;
- verwijderen van bestaande harde oeverversteviging en herinrichting als meer natuurlijke oever (inclusief eventuele aanplanting van beekbegeleidende houtige aanplantingen);
- aantakken van poelen en lager gelegen zones die (periodiek) overstroombaar zijn (te bekijken i.f.v. de vissoort);
- aanleg van vispaaiplaatsen binnen de beekbedding (paairiffels: relatief ondiepe (20-50 cm) grindbankjes en -banken met een licht hogere stroomsnelheid (20-80 cm/s).

Voor grote modderkruiper komen volgende maatregelen in aanmerking:

- aantakken/connecteren van grachten mits daar geen andere vissoorten zoals giebel of karper in voorkomen;
- inrichten van grachten en poelen i.f.v. grote modderkruiper: verflauwing van oeverprofielen met het oog op plas/dras zones, diepere zomerrefugia (zie SBP);
- aanleg van vispaaiplaatsen (ondiepe, vegetatierijke zones in poelen, grachten e.d.).

Projectvoorstellen zijn mogelijk in de actiegebieden van de SBP's, de aangemelde habitatrichtlijngebieden en/of waar er specifieke natuurdoelen werden beslist voor deze soorten in S-IHD-besluiten.

2.2.12 Otter: focus op verbindingen en stapstenen tussen de populaties

Otter is een goeie indicatorsoort voor de natuurlijke kwaliteit van waterrijke gebieden. Otters leven weliswaar vooral in het water, maar ze verplaatsen zich ook vaak langs oevers. Wanneer oevers doodlopen op een duiker of koker zullen otters eerder de weg oversteken dan doorheen de duiker te zwemmen. Dit maakt ze kwetsbaar om aangereden te worden. Omdat otters een heel groot leefgebied gebruiken, bevindt een groot deel van het leefgebied zich buiten de kerngebieden van het Vlaamse gebiedsgerichte beleid. Dat maakt otters erg kwetsbaar in ons versnipperd landschap.

Gelet op het feit dat de otterpopulatie in Vlaanderen nog erg klein is, is het belangrijk om sterfte in het verkeer zoveel als mogelijk te voorkomen en proactief werk te maken van ontsnippering van waterlopen. Daardoor kan de soort bij de herkolonisatie van Vlaanderen op een vlotte en veilige manier beschikken over voldoende leefruimte, met veilige verbindingen tussen foerageergebieden en schuilplaatsen. De kans op faunaslachtoffers door aanrijdingen met weg- en treinverkeer of door verdrinking neemt ook af. Maatregelen ten gunste van deze parapluoort hebben ook positieve effecten voor andere diersoorten van de grote riviervalleien en soort(groep)en met een gelijkaardig ecoprofiel zoals bever.

De projectoproep focust hierbij op het ontsnipperen van gemeentelijke weginfrastructuur en waterlopen in beheer van polders en wateringen, lokale besturen en provincie.

Mogelijke maatregelen zijn

- aanbrengen van looprichels in duikers;

- vervangen van bestaande duikers door een eco-duiker;
- aanleg van kleine faunatunnels;
- snelheidsremmende maatregelen + wildsignalisatie;
- begeleidende rasters (otterproof);
- heraanleg van oevers met plasdras en brede oeverzones met riet, hoge zeggen, bramen en struweelvormende struiken. Dat kan onder de vorm van stroken of overhoekjes langs waterlopen. Maar bij voorkeur over aanzienlijke oppervlaktes (≥ 1 ha), die jaarrond voldoende dekking (op een veilige vluchtafstand) bieden. Dergelijke vegetaties mogen zich ook op enkele honderden meters van de oever bevinden, mits er een permanente verbinding met ruige houtkanten, een rietzoom en dergelijke aanwezig is. Het beheer ervan wordt bij voorkeur via een natuurbeheerplan verzekerd.
- aanleg van kunstmatige schuilplaatsen in oevers in aansluitende dichte oevervegetaties die als dagrustplaats voldoende groot zijn om ook buiten het vegetatieseizoen niet door de mens verstoord te worden;
- verhogen van structuurkwaliteit van de waterloop. Te denken aan het plaatselijk verhogen van het beekbodempool, ruimte voor hermeandering, edm. Zie ook mogelijke maatregelen onder 2.2.11 vissen.

Projectvoorstellen kunnen ingediend worden in de voorgestelde actiegebieden van het ontwerp-SBP: regio Antitankgracht en de Vlaamse delen van Schelde- en Maasvallei. De ruimtelijke focus gaat daarbij a priori uit naar de plaatsen waar al otters voorkomen en op de corridors die de soort vanuit deze gebieden kan benutten.

2.2.13 Grauwe Klauwier: focus op aanleggen van permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap

Grauwe klauwieren broeden in kleinschalige, gevarieerde, halfopen tot open cultuurlandschappen met een rijke flora en fauna waar structuurrijke vegetaties van doornstruwelen, bosjes en alleenstaande struiken domineren. Bloemrijke hooilanden met veel doornhagen in de buurt behoren in Vlaanderen tot de belangrijkste broedbiotopen. Deze structuurrijke landschappen hebben een hoge biodiversiteit en zijn een bron van voedsel: amfibieën, reptielen, grote insecten...

Een belangrijk onderdeel van het SBP betreft het realiseren van bijkomend leefgebied voor de soort. Dit door het aanleggen en herstellen van kleine landschapselementen: houtkanten, houtwallen, hagen, poelen, bomenrijen, bosjes, struwelen, ... in kansrijke gebieden.

Projectvoorstellen kunnen worden ingediend als deze zich situeren binnen de actiegebieden van het SBP, binnen de voor de soort aangemelde SBZ of op eventueel andere locaties als de soort er al aanwezig is.

Gelet op het feit dat de soort een groot territorium heeft, is het van belang dat projectvoorstellen ofwel een voldoende groot schaalniveau hebben ofwel een aanvulling vormen op andere initiatieven/reeds ingerichte gebieden (bv. optimalisatie van private percelen in de periferie van natuurgebieden).

2.2.14 Patrijs en andere akkervogels: aanleggen van permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap

De landbouwpraktijk die vandaag de dag over een groot deel van het areaal landbouwgebied in Vlaanderen plaatsvindt, kan vaak niet meer voldoende voorzien in de basisbehoeftes van akkervogels: nestgelegenheid en een jaarrond aanbod aan voedsel en dekking. Sinds 2008 worden in Vlaanderen specifieke beheerovereenkomsten ingezet om de verdere achteruitgang van de akkervogelpopulaties te stoppen. Er dient echter geconcludeerd dat beheerovereenkomsten alleen niet in staat blijken om deze kentering te bewerkstelligen. Vaak slagen ze er immers niet in om voldoende op alle basisbehoeftes tegelijk in te spelen en is de basis-biodiversiteit in het landbouwlandschap onvoldoende om beheerovereenkomsten snel en goed te laten renderen.

Tegelijkertijd zijn beheerovereenkomsten akkerfauna van de Vlaamse Landmaatschappij maar toepasbaar in afgebakende beheerzones. In het bijzonder voor patrijs is het zo dat een groot deel van de populatie zich buiten deze afgebakende zones bevindt, zodat er een noodzaak is aan aanvullende instrumenten om ook buiten deze gebieden de patrijzenpopulatie, en parallel ook andere kleinwild- en akkervogelpopulaties die mee profiteren van dezelfde maatregelen, te kunnen ondersteunen.

Hagen, houtkanten, graften, ruigtes, struwelen, ... vormen de ruggengraat van de basis-biodiversiteit in het landbouwlandschap: ze voorzien jaarrond dekking en voedsel en bieden vele soorten ook nestgelegenheid. Het verdwijnen van heel wat van deze structuren uit het landbouwlandschap heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de achteruitgang van de akkervogelpopulaties in Vlaanderen. Enerzijds door rechtstreeks leefgebiedverlies, anderzijds doordat de overblijvende structuren onderling versnipperd raken en zo gevoeliger worden voor verstoring en predatie.

Om de populaties akkervogels te ondersteunen zijn dus zowel tijdelijke als permanente ecologische structuren nodig in het landschap. Het realiseren van nieuwe kleine landschapselementen en langdurige ecologische infrastructuur in het landbouwgebied, als leefgebied voor akkervogels en ter ondersteuning van het ecologisch rendement van eventuele tijdelijke maatregelen in de buurt (beheerovereenkomsten, wildakkers, ...) staat in deze projectoproep centraal. Deze projectoproep beoogt daarbij complementair te zijn aan instrumenten die tijdelijke ecologische meerwaarde bieden, zoals beheerovereenkomsten.

Deze projectsubsidie mikt daarvoor op:

- De realisatie van nieuwe kleine landschapselementen zoals onder andere heggen, houtkanten, struwelen en struikgroepjes.
- De omvorming van gebiedsvreemde, hoog opgaande veldbosjes in open landschap naar inheemse doornstruwelen. Het gaat in dit geval niet om historische veldbosjes die doorgaans landschapsecologisch goed ingepast zijn (vaak in kwel of bronzones) maar om eerder lukraak in het relatief recente verleden aangeplante groepjes bomen en struiken die sindsdien fors zijn opgeschoten (vb. sparrenbosjes).
- De aanleg en instandhouding voor minstens 10 jaar van voldoende ruime hoeken of stroken van akkers of weilanden die worden gevrijwaard van landbouwkundige bewerkingen en zich kunnen ontwikkelen tot verruigd grasland of lage ruigte. Deze ruigere structuren in het landschap zorgen voor dekking, broedgelegenheid én voedsel. Een eventuele maaibeurt, na 15 augustus, om de 3-4 jaar is mogelijk om voldoende structuur en variatie in de strook te behouden. Deze structuren worden aangelegd op voor akkervogels zinvolle locaties, dus niet in de schaduw van een bosrand, op een natte strook langs een beek, ...

- Overige ecologische structuur met een aan te tonen meerwaarde voor akkervogels: een open oproep naar innovatieve voorstellen van 'op het terrein'. De opportuniteit van dergelijke voorstellen wordt beoordeeld door de jury.

Deze projectoproep richt zich in het bijzonder op voor patrijs en andere akkervogels zinvolle gebieden. Dit dient, voor zover het project wordt uitgevoerd buiten de kernzones voor beheerovereenkomsten voor akkerfauna, te blijken uit de omschrijving en motivatie die in het projectvoorstel is opgenomen.

2.3 Aanvullende voorwaarden

- In gebieden waar op 1 of meerdere terreinen die niet in eigendom zijn bij de begunstigde, werken worden uitgevoerd, moet steeds schriftelijke overeenkomsten met de eigenaars getekend worden.
- Bij het ontvangen van de subsidie verbindt men zich ertoe om een instandhouding van de aangelegde kleine landschapselementen te voorzien. Voor het beheer van de verschillende landschapselementen wordt uitgegaan van het principe van de goede huisvader.
- Volgende maatregelen of kosten worden uitgesloten:
 - Aankoop van materieel (gereedschap of machines) bij de ontwikkeling en/of uitvoering van het project. De eventuele huur hiervan wordt wel betoelaagd.
 - Kosten voor voorafgaand onderzoek/studie, waaronder ook archeologienota of bodemonderzoek en opmaak van een technisch verslag of bodemattest in toepassing van de OVAM-regelgeving (staalnames en analyse, opmaak verslag of rapport).

2.4 Dossiersamenstelling

De aanvraag van de subsidie dien je uiterlijk tegen 30 april 2022 in bij Natuur en Bos aan de hand van het standaardformulier en mail dit door naar subsidies.anb@vlaanderen.be.

2.5 Procedure

- **31/01/2022:** lanceren projectoproep
- **Vanaf 31/01/2022 (optioneel):** voorleggen van een projectidee, met mogelijkheid tot overleg/coaching met de Natuur en Bos aanspreekpunten voor jouw regio (zie 2.5.1).
- **30/04/2022:** uiterste datum van indienen van het projectvoorstel
- **01/05/2022 – 01/10/2022:** beoordeling van de projecten en administratieve behandeling van de selectie door de Inspecteur van Financiën en beslissing door de minister. Natuur en Bos deelt de beslissing mee aan de indiener van de projectvoorstellen. Aan de begunstigde wordt ook het maximale bedrag van de projectsubsidie meegedeeld.

2.5 Contact

2.5.1 Bij inhoudelijke vragen

Antwerpen:

daniel.josten@vlaanderen.be (M 0499 94 91 35)

Oost-Vlaanderen:

ann.derycke@vlaanderen.be (M 0473 85 46 33)

West-Vlaanderen:

ann.derycke@vlaanderen.be (M 0473 85 46 33)

Noord-Limburg:

katleen.vandenbergh@vlaanderen.be (M 0496 08 14 88)

Zuid-Limburg:

nico.verwimp@vlaanderen.be (M 0499 94 21 81)

Vlaams-Brabant:

nico.verwimp@vlaanderen.be (M 0499 94 21 81)

2.5.2 Bij administratieve vragen

subsidies.anb@vlaanderen.be

3. Selectie, beoordeling, uitbetaling van de subsidie, uitvoering en rapportering

3.1 Beoordelingscriteria en selectie : gladde slang, kamsalamander, boomkikker, knoflookpad, vroedmeesterpad, rugstreepad, vleermuizen, hazelmuis, vliegend hert, weidevogels, vissen en grauwe klauwier

De ontvankelijke subsidieaanvragen worden beoordeeld volgens onderstaande beoordelingscriteria:

- Bondige beschrijving hoe de acties zullen bijdragen tot de instandhouding van de soort (5 punten):
 - In welke mate draagt het projectvoorstel bij aan het realiseren van de S-IHD of de uitvoering van het Soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor de soort?
 - Hoe staat het project in relatie tot het leefgebied van de lokale populatie van de soort die het project beoogt te ondersteunen?
- Duidelijke actieplan (5 punten):
 - Heldere beschrijving van acties met daaraan koppeling budget en tijdslijn

- Conform SBP
- Kosteneffectiviteit (5 punten)
- Samenwerkingen tussen verschillende eigenaars van verschillende percelen om zo bij te dragen tot een robuuster leefgebied (5 punten)

Aan de hand van deze quotering wordt een rangschikking opgemaakt van hoog naar laag. Subsidies worden eerst toegekend aan het project met de hoogste score, vervolgens aan het project met de 2de hoogste score enz. tot zover het beschikbare budget reikt.

3.2 Beoordelingscriteria en selectie: patrijs en andere akkervogels

De ontvankelijke subsidieaanvragen worden beoordeeld volgens onderstaande beoordelingscriteria:

- Bondige beschrijving hoe de acties zullen bijdragen tot de instandhouding van de soort(en) (5 punten):
 - In welke mate biedt het project een zinvolle bijdrage ter versterking van het leefgebied van de lokale populatie van de patrijs?
 - In welke mate draagt het project bij tot het versterken van het leefgebied van andere akkervogels?
- Duidelijke actieplan (5 punten):
 - Heldere beschrijving van acties met daaraan koppeling budget en tijdslijn.
 - In welke mate bieden de acties een structurele ecologische meerwaarde op lange termijn?
- Kosteneffectiviteit (5 punten)
- Samenwerkingen tussen verschillende eigenaars van verschillende percelen om zo bij te dragen tot een robuuster leefgebied

Aan de hand van deze quotering wordt een rangschikking opgemaakt van hoog naar laag. Subsidies worden eerst toegekend aan het project met de hoogste score, vervolgens aan het project met de 2de hoogste score enz. tot zover het beschikbare budget reikt.

3.3 Berekening van de subsidie

De berekeningsbasis van de projectsubsidies zijn de weerhouden projectkosten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd. De projectsubsidie bedraagt 70% van dit bedrag.

3.4 Uitbetaling van de subsidie

Het bedrag wordt uitbetaald door het indienen van een betaalaanvraag bij het Agentschap en na het opleveren van de werken.

Voeg zeker volgende bewijsstukken toe:

- Een of meerdere facturen waarop het subsidiedossiernummer vermeld is door de uitvoerder van de werken, met daarbij de betalingsbewijzen;
- Uittreksel uit de (analytische) boekhouding van alle relevante boekingen voor dit project (niet van toepassing voor aanvragers die als natuurlijke persoon de projectsubsidie verkregen en facturen ontvangen op persoonlijke naam);
- Vermelding van alle vergunningen, machtigingen of toelatingen die zijn vereist voor de uitvoering van het project
- Alle relevante stukken (bestek, publicatie, PV van opening, offertes, gunningsverslag, uitvoeringsverslag met meetstaat, PV van oplevering, verslag van boetes en straffen en eventuele andere relevante stukken) om aan te tonen dat de wet op de overheidsopdrachten werd gerespecteerd. Het dossiernummer van het subsidiedossier wordt op alle stukken vermeld. Eventueel motiveringsstukken waarom deze wetgeving niet van toepassing zou zijn;
- Als de wetgeving overheidsopdrachten niet van toepassing is: verklaring dat er drie offertes zijn aangevraagd.

Samen met de betaalaanvraag voor het saldo van de projectsubsidie bezorgt de begunstigde een inhoudelijk eindverslag en een financieel eindrapport.

Het inhoudelijk eindverslag wordt opgesteld op basis van een modelformulier dat je terugvindt op de website van Natuur en Bos. Dit verslag bevat minstens volgende gegevens:

- Een volledige weergave van de bereikte resultaten, vergeleken met de beoogde resultaten zoals vermeld in de goedgekeurde projectsubsidieaanvraag;
- Een beknopte beschrijving van de activiteiten in het kader van het project;
- Foto's van de realisatie.

Het financiële eindrapport bevat minstens volgende gegevens:

- Een gedetailleerde financiële eindafrekening;
- Een staat van alle inkomsten en uitgaven voor het project op basis van een analytische boekhouding; of als de aanvragen de projectsubsidie als natuurlijke persoon verkreeg en facturen op persoonlijke naam ontvangt: een staat van alle inkomsten en uitgaven;
- In voorkomend geval de gegevens over andere subsidies die goedgekeurd zijn of waarvan de aanvraag nog loopt voor de in deze aanvraag vermelde werken.

Het Agentschap voor Natuur en Bos kan op basis van het inhoudelijk eindverslag een terreincontrole uitvoeren.

3.5 Termijn van uitvoering en rapportering

De uitvoering van het project start ten vroegste na de officiële goedkeuring van het project en uiterlijk in 2023. De geplande werken zoals beschreven in het ministeriële besluit volgend op de goedkeuring, moeten volledig uitgevoerd zijn uiterlijk 3 jaar na toekenning van de subsidie. Ten laatste zes maanden na afloop van het project en uiterlijk 37 maanden na toekenning van de

subsidie wordt de betaalaanvraag ingediend, samen met het inhoudelijk eindverslag en het financieel eindrapport.